

Βρυξέλλες, 8.4.2014
COM(2013) 659 final/2

CORRIGENDUM

Annule et remplace le document COM(2013) 659 final du 20.9.2013

Concerne la version grecque de la page 2 à la page 17.

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Μια νέα δασική στρατηγική της ΕΕ: για τα δάση και τον δασικό τομέα

{SWD(2013) 342 final}

{SWD(2013) 343 final}

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Μια νέα δασική στρατηγική της ΕΕ: για τα δάση και τον δασικό τομέα

1 Η ΕΥΡΩΠΗ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΤΑ ΔΑΣΗ ΤΗΣ

Τα δάση και οι άλλες δασικές εκτάσεις καλύπτουν πάνω από το 40% της επιφάνειας της ΕΕ και τα χαρακτηριστικά τους ποικίλλουν έντονα στις διάφορες περιφέρειες. Τις τελευταίες δεκαετίες, χάρη στη δάσωση και τη φυσική διαδοχή, οι δασικές εκτάσεις της ΕΕ αυξάνονται κατά περίπου 0,4% ετησίως. Παγκοσμίως, όμως, οι εκτάσεις που καλύπτονται από δάση εξακολουθούν να μειώνονται. Σήμερα στην ΕΕ υλοτομείται μόνο το 60-70% της ετήσιας προσαύξησης, επομένως το ξυλαπόθεμα αυξάνεται. Εντούτοις, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των κρατών μελών σχετικά με «Χρήσεις Γης, Αλλαγές Χρήσεων Γης και Δασοκομία» (LULUCF), τα ποσοστά υλοτόμησης αναμένεται να αυξηθούν κατά περίπου 30% έως το 2020 σε σύγκριση με το 2010¹. Το 60% περίπου των δασών ανήκει σε μερικά εκατομμύρια ιδιώτες², ποσοστό που αναμένεται να αυξηθεί καθώς σε ορισμένα κράτη μέλη συνεχίζεται η επιστροφή των τίτλων ιδιοκτησίας επί δασικών εκτάσεων. Το υπόλοιπο ανήκει στο κράτος και σε άλλους δημόσιους ιδιοκτήτες.

Τα δάση είναι πολυλειτουργικά, εξυπηρετώντας οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς σκοπούς. Τα δάση αποτελούν οικοτόπους για ζώα και φυτά και συμβάλλουν σημαντικά στον μετριασμό των κλιματικών αλλαγών, ενώ προσφέρουν συγχρόνως και άλλες περιβαλλοντικές υπηρεσίες. Σχεδόν το ένα τέταρτο των δασικών εκτάσεων της ΕΕ προστατεύεται στο πλαίσιο του προγράμματος Natura 2000, ενώ σε πολλές από τις υπόλοιπες συναντώνται είδη που έχουν χαρακτηριστεί προστατευόμενα βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία της φύσης. Τα δάση προσφέρουν επίσης ευρύτερα κοινωνικά οφέλη, μεταξύ άλλων και για την υγεία του ανθρώπου, την αναψυχή και τον τουρισμό³.

Η κοινωνικοοικονομική σημασία των δασών είναι μεγάλη, αν και συχνά υποτιμάται. Τα δάση συμβάλλουν στην αγροτική ανάπτυξη και δημιουργούν περίπου 3 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Η ξυλεία παραμένει η κύρια πηγή εσόδων από τα δάση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον η στρατηγική εξετάζει επίσης τις δασικές βιομηχανίες της ΕΕ, οι οποίες αποτελούν μέρος της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ. Η ξυλεία θεωρείται επίσης σημαντική πηγή πρώτων υλών για τις αναδυόμενες βιομηχανίες βιολογικής βάσης.

Η δασική βιομάζα αποτελεί επί του παρόντος τη σημαντικότερη πηγή ανανεώσιμης ενέργειας και αντιστοιχεί σήμερα στο ήμισυ περίπου της συνολικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές που καταναλώνεται στην ΕΕ. Σύμφωνα με τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΕΣΔΑΕ), χάρη στη βιομάζα που χρησιμοποιείται για θέρμανση, ψύξη και

¹ Με βάση τις προβλέψεις της ΕΕ σχετικά με τα επίπεδα αναφοράς για τη διαχείριση δασών που υπεβλήθησαν στην 6^η Σύνοδο των Μερών (CMP.6) της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC).

² 16 εκατομμύρια, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ιδιοκτητών. Ο αριθμός των ιδιωτών ιδιοκτητών δασών είναι μεν αρκετά υψηλός, όμως οι δασικές εκτάσεις που κατέχουν είναι συγκριτικά μικρές και συχνά κατακερματισμένες.

³ Περισσότερες λεπτομέρειες περιλαμβάνονται στην Πράσινη Βίβλο για την προστασία των δασών και τη σχετική πληροφόρηση, COM (2010) 66.

ηλεκτροπαραγωγή θα επιτευχθεί το 42% περίπου του στόχου να παράγεται το 20% της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές το 2020. Εάν επιτευχθεί ο στόχος αυτός, ο όγκος της ξυλείας που θα χρησιμοποιείται για ενεργειακούς σκοπούς στην ΕΕ θα ήταν ίσος με το σύνολο της ξυλείας που παράγεται σήμερα. Τα δάση προσφέρουν επίσης πληθώρα άλλων προϊόντων, όπως φελλό, ρητίνες, μανιτάρια, καρπούς με κέλυφος, θηράματα και φρούτα του δάσους.

Η διασφάλιση της αειφόρου διαχείρισης των δασών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να καρπωθούμε αυτά τα οφέλη με ισόρροπο τρόπο.

«Αειφόρος διαχείριση των δασών» σημαίνει τη χρήση των δασών και των δασικών εκτάσεων κατά τρόπο και με ρυθμούς που επιτρέπουν να διατηρείται η βιοποικιλότητά τους, η παραγωγικότητά τους, η ικανότητα αναγέννησής τους, η ζωτικότητά τους, καθώς και η ικανότητά τους να επιτελούν τόσο στο παρόν, όσο και στο μέλλον, τις σχετικές οικολογικές, οικονομικές και κοινωνικές λειτουργίες, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, χωρίς να προκαλείται βλάβη σε άλλα οικοσυστήματα⁴.

Παρόλο που στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ δεν γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες διατάξεις για μια δασική πολιτική της ΕΕ, η ΕΕ συμβάλλει εδώ και πολλά χρόνια μέσω των πολιτικών της στην εφαρμογή της αειφόρου διαχείρισης των δασών και στη διαμόρφωση των αποφάσεων των κρατών μελών για τα δάση. Ως ορόσημο στο πλαίσιο αυτό μπορούν να αναφερθούν η στρατηγική «Ευρώπη 2020» για την ανάπτυξη και την απασχόληση, ο Χάρτης Πορείας για την Αποδοτικότητα των Πόρων, η Πολιτική για την Αγροτική Ανάπτυξη, η Βιομηχανική Πολιτική, η Δέσμη Μέτρων της ΕΕ για την Ενέργεια και το Κλίμα, στην οποία τίθενται στόχοι για το 2020, η Στρατηγική για τη φυτοϋγεία και τα Φυτικά Αναπαραγωγικά Υλικά, καθώς και οι στρατηγικές για τη Βιοποικιλότητα και τη Βιοοικονομία⁵.

Με βάση τις αρχές της επικουρικότητας και της συνυπευθυνότητας, η στρατηγική για τα δάση που θέσπισε η ΕΕ υ 1998⁶ καθιέρωσε ένα πλαίσιο για ενέργειες σχετικές με τα δάση που στηρίζουν την αειφόρο διαχείριση των δασών και βασίζονται σε δεσμούς συνεργασίας και αμοιβαίου οφέλους μεταξύ των πολιτικών και των πρωτοβουλιών της ΕΕ και των κρατών μελών. Το Σχέδιο Δράσης για τα Δάση 2007-2011⁷ αποτέλεσε σημαντικό μέσο για την εφαρμογή της στρατηγικής και αποσκοπούσε στην επίτευξη τεσσάρων στόχων: ανταγωνιστικότητα, περιβάλλον, ποιότητα ζωής και προώθηση του συντονισμού και της επικοινωνίας. Η συγχρηματοδότηση των μέτρων στον τομέα της δασοκομίας βάσει του Κανονισμού για την Αγροτική Ανάπτυξη ήταν και θα παραμείνει το κύριο μέσο χρηματοδότησης σε επίπεδο ΕΕ.

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης για τα Δάση υπογράμμισε την ανάγκη για μια νέα δασική στρατηγική, η οποία: αναπτύσσει και εφαρμόζει ένα κοινό όραμα πολυλειτουργικής και αειφόρου διαχείρισης των δασών στην Ευρώπη· καθορίζει προτεραιότητες και στόχους για ανάληψη δράσης· συνδέει τις στρατηγικές και τα σχέδια χρηματοδότησης της ΕΕ και των κρατών μελών· ενισχύει τη συνεκτικότητα στον σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση διατομεακών δραστηριοτήτων· θεσπίζει σαφείς μηχανισμούς παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων· και ακολουθεί μια νέα

⁴ Υπουργική Διάσκεψη για την προστασία των δασών στην Ευρώπη. Ελσίνκι, 1993.

⁵ COM(2011) 244 και COM(2012) 60.

⁶ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 15ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με τη δασοκομική στρατηγική της ΕΕ.

⁷ COM(2006) 302.

προσέγγιση όσον αφορά τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών. Η παρούσα ανακοίνωση στηρίζει τις συστάσεις αυτές παρέχοντας στρατηγικές κατευθύνσεις.

2 ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΝΑ ΝΕΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κατά τα τελευταία 15 χρόνια, σημαντικές κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές έχουν επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίον η κοινωνία στην ΕΕ προσεγγίζει τα δάση και τη δασοκομία. Γενικά η κατάσταση χαρακτηρίζεται από αυξανόμενες απαιτήσεις από τα δάση, τα οποία όμως αντιμετωπίζουν αυξανόμενες απειλές. Ταυτόχρονα, η αύξηση του αριθμού των πολιτικών που αφορούν τα δάση δημιουργεί ένα πολύπλοκο και κατακερματισμένο περιβάλλον δασικής πολιτικής. Η αυξανόμενη αλληλοσύνδεση των διεθνών αγορών τροφίμων, ζωοτροφών, ινών και καυσίμων προκαλεί επίσης αιφνίδιες διαταραχές στην αγορά.

Ένα νέο πλαίσιο είναι αναγκαίο ώστε:

- να εξασφαλίζεται η βιώσιμη και ισόρροπη διαχείριση του πολυλειτουργικού δυναμικού των δασών της ΕΕ, ώστε οι ζωτικές υπηρεσίες των οικοσυστημάτων των δασών μας να είναι σε θέση να λειτουργούν σωστά.
- να ικανοποιείται η αυξανόμενη ζήτηση για πρώτες ύλες για υφιστάμενα και νέα προϊόντα (π.χ. οικολογικές χημικές ουσίες ή υφαντικές ίνες) και για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Η ζήτηση αυτή προσφέρει την ευκαιρία να διαφοροποιηθούν οι αγορές αλλά αποτελεί συγχρόνως σημαντική πρόκληση όσον αφορά την αειφόρο διαχείριση και την εξισορρόπηση της ζήτησης. Η ζήτηση για νέες χρήσεις στη βιοοικονομία και στη βιοενέργεια θα πρέπει να συντονίζεται με παραδοσιακές απαιτήσεις, χωρίς να γίνεται υπέρβαση των ορίων βιωσιμότητας.
- να αντιμετωπίζονται οι προκλήσεις και να αξιοποιούνται οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται στις δασικές βιομηχανίες όσον αφορά την αποτελεσματική χρήση των πόρων και την ενεργειακή απόδοση, τις πρώτες ύλες, την υλικοτεχνική υποδομή, τη διαρθρωτική προσαρμογή, την καινοτομία, την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τις δεξιότητες, τον διεθνή ανταγωνισμό, την πολιτική για το κλίμα μετά το 2020, την ενημέρωση και την επικοινωνία, με σκοπό την τόνωση της ανάπτυξης.
- να προστατεύονται τα δάση και η βιοποικιλότητα από τις σημαντικές επιπτώσεις των θυελλών και των πυρκαγιών, της αυξανόμενης λειψυδρίας και των επιβλαβών οργανισμών. Οι απειλές αυτές, οι οποίες δεν γνωρίζουν εθνικά σύνορα, επιδεινώνονται λόγω της κλιματικής αλλαγής.
- να γίνει αντιληπτό ότι η ΕΕ δεν μπορεί να βασίζεται μόνο στη δική της παραγωγή και ότι η κατανάλωση στην ΕΕ έχει επιπτώσεις για τα δάση ολόκληρου του πλανήτη.
- να θεσπισθεί το κατάλληλο σύστημα πληροφοριών ώστε να παρακολουθείται η τήρηση όλων των ανωτέρω.

Η ΕΕ χρειάζεται ένα πλαίσιο πολιτικής το οποίο θα συντονίζει και θα εξασφαλίζει τη συνοχή των πολιτικών που αφορούν τα δάση και θα επιτρέπει τη δημιουργία συνεργιών με άλλους τομείς που επηρεάζουν τη διαχείριση των δασών. Χρειάζεται μια νέα δασική στρατηγική η οποία θα αποτελεί βασικό σημείο αναφοράς για τη χάραξη της δασικής πολιτικής. Τα δάση και ο δασικός τομέας της ΕΕ θα πρέπει να καταλάβουν μια τέτοια θέση ώστε να διασφαλίζεται η συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων και των επιδιώξεων της ΕΕ.

3 ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ: ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΑΣΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Η παρούσα πρόταση προωθεί μια συνεκτική, ολιστική θεώρηση της διαχείρισης των δασών, καλύπτει τα πολλαπλά οφέλη των δασών, ενσωματώνει εσωτερικά και εξωτερικά ζητήματα δασικής πολιτικής και λαμβάνει υπόψη ολόκληρη την αλυσίδα αξίας των δασών.

Προσδιορίζει τις βασικές αρχές που απαιτούνται για την ενίσχυση της αειφόρου διαχείρισης των δασών και για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδίως στις αγροτικές περιοχές, εξασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των δασών και τη δυνατότητα των οικοσυστημάτων να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Προσδιορίζει επίσης τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ επιθυμεί να θέσει σε εφαρμογή πολιτικές σχετικές με τα δάση.

Για να έχει νόημα η παρούσα στρατηγική για εκείνες τις πολιτικές οι οποίες απαιτούν, ή ενδέχεται να απαιτήσουν, την αποδεδειγμένα αειφόρο διαχείριση των δασών, και για να επιτύχει τους στόχους της, χρειάζονται αντικειμενικά, φιλόδοξα και εξακριβώσιμα κριτήρια αειφόρου εκμετάλλευσης των δασών, τα οποία θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν σε κάθε είδους χρήση της δασικής βιομάζας. Η στρατηγική, και η εφαρμογή της, θα πρέπει να βασίζονται στην υφιστάμενη νομοθεσία και σε διεθνείς πρωτοβουλίες, συμπεριλαμβανομένου του έργου που έχει πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας για την προστασία των δασών στην Ευρώπη («Forest Europe»)⁸, να λαμβάνουν υπόψη την ιδιαίτερη κατάσταση των ιδιοκτητών μικρών δασικών εκτάσεων και να εξετάζουν μέσα του ιδιωτικού τομέα που βασίζονται στην αγορά, όπως η πιστοποίηση.

Για την επίτευξη των κοινών στόχων και τη βελτίωση της συνοχής και των συνεργειών, είναι σημαντικό να υπάρχει συντονισμός με τα κράτη μέλη και μεταξύ αυτών. Τα κράτη μέλη καλούνται να λαμβάνουν υπόψη τις αρχές και τους στόχους της παρούσας στρατηγικής κατά την εκπόνηση και την εφαρμογή των σχεδίων δράσης τους και των εθνικών δασικών προγραμμάτων. Θα πρέπει να δημιουργηθούν ευκαιρίες δικτύωσης και τρόποι ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών.

3.1 Κατευθυντήριες αρχές

- Αειφόρος διαχείριση των δασών και πολυλειτουργικός ρόλος τους, παροχή πολλαπλών αγαθών και υπηρεσιών κατά τρόπο ισόρροπο και εξασφάλιση της προστασίας των δασών.
- Αποτελεσματική χρήση των πόρων, βελτιστοποίηση της συμβολής των δασών και του δασικού τομέα στην αγροτική ανάπτυξη, και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.
- Ανάλυση της ευθύνης για τα δάση σε παγκόσμια κλίμακα, προώθηση της αειφόρου παραγωγής και κατανάλωσης δασικών προϊόντων.

Η Ευρώπη έχει μακρά παράδοση αειφόρου διαχείρισης των δασών, γεγονός που αντανακλάται στις αρχές της διαδικασίας Forest Europe, οι οποίες εφαρμόζονται στις πολιτικές των κρατών μελών και υποστηρίζονται από την ΕΕ, ιδίως μέσω της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη. Πρόκειται για μια δυναμική έννοια με διεθνείς, περιφερειακές και τοπικές διαστάσεις οι οποίες πρέπει να εφαρμόζονται στην πράξη από τους διαχειριστές των δασών.

Στο πλαίσιο της Forest Europe, τα κράτη μέλη δεσμεύονται να διαχειρίζονται τα δάση τους κατά τρόπο αειφόρο, σύμφωνα με τις εθνικές τους δασικές πολιτικές και νομοθεσίες. Κατά

⁸ Πανευρωπαϊκή πολιτική διαδικασία για την αειφόρο διαχείριση των δασών στην ήπειρό μας.

την εφαρμογή της παρούσας στρατηγικής, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις βασικές αρχές της αειφόρου διαχείρισης των δασών, να βελτιώνουν την ανταλλαγή πληροφοριών και να διαδίδουν τις καλές πρακτικές.

Στον δασικό τομέα, η αποτελεσματική χρήση των πόρων προϋποθέτει την αξιοποίηση των δασικών πόρων με τρόπο που ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και στο κλίμα δίνοντας προτεραιότητα στα δασικά προϊόντα που έχουν την υψηλότερη προστιθέμενη αξία, δημιουργούν περισσότερες θέσεις απασχόλησης και συμβάλλουν στη βελτίωση του ισοζυγίου άνθρακα. Η αλυσιδωτή χρήση της ξυλείας⁹ πληροί τα κριτήρια αυτά. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να χρειασθούν διαφορετικές προσεγγίσεις, παραδείγματος χάρη σε περιπτώσεις μεταβολής της ζήτησης ή όταν πρόκειται για την προστασία του περιβάλλοντος.

3.2 Οι στόχοι για τα δάση ως το 2020

Να εξασφαλίζεται και να αποδεικνύεται ότι σε όλα τα δάση της ΕΕ εφαρμόζονται οι αρχές της αειφόρου διαχείρισης των δασών και ότι ενισχύεται η συμβολή της ΕΕ στην προώθηση της αειφόρου διαχείρισης των δασών και στη μείωση της αποδάσωσης σε παγκόσμιο επίπεδο, ώστε:

- να συμβάλλει στην εξισορρόπηση των διαφόρων λειτουργιών των δασών, προκειμένου αυτά να ικανοποιούν τη ζήτηση και να προσφέρουν τις ζωτικές υπηρεσίες των οικοσυστημάτων τους·
- να δημιουργηθεί η βάση που θα επιτρέψει στη δασοκομία και σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας των δασών να καταστούν ανταγωνιστικοί και βιώσιμοι παράγοντες της βιοοικονομίας.

Οι στόχοι που έχουν καθορισθεί από κοινού με τις αρχές και τους ενδιαφερόμενους φορείς των κρατών μελών λαμβάνουν υπόψη τις τρεις διαστάσεις της αειφόρου ανάπτυξης κατά τρόπο ολοκληρωμένο, ακολουθώντας μια σφαιρική προσέγγιση στη διαχείριση των δασών και τη χάραξη και δασικής πολιτικής.

3.3 Οκτώ αλληλένδετοι τομείς προτεραιότητας: αξία για όλους

Η αειφόρος διαχείριση των δασών συμβάλλει στην επίτευξη σημαντικών κοινωνικών στόχων

3.3.1 Στήριξη των αγροτικών και αστικών κοινοτήτων μας

Η κοινωνία χρειάζεται όλο και περισσότερο τα δάση. Τα δάση καλύπτουν μεγάλα τμήματα αγροτικών περιοχών και είναι ζωτικής σημασίας για τον αγροτικό πληθυσμό διότι στηρίζουν την οικονομική ευημερία και την απασχόληση.

Ένα βιώσιμο, καταρτισμένο και ασφαλές εργατικό δυναμικό αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για έναν πιο ανταγωνιστικό δασικό τομέα. Η καλή διαχείριση των δασών με ειδικευμένους διαχειριστές δασών, εργαζομένους και επιχειρηματίες θα προετοιμάσει το έδαφος για έναν βιώσιμο και ανταγωνιστικό τομέα των δασών που θα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης και στο σύνολο της οικονομίας ωφελώντας συγχρόνως το κοινωνικό σύνολο.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κονδύλια αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να στηρίξουν την εφαρμογή της αειφόρου διαχείρισης των δασών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρει ο νέος κανονισμός για την αγροτική ανάπτυξη

⁹ Στο πλαίσιο της «αρχής της αλυσιδωτής χρήσης», η ξυλεία χρησιμοποιείται με την ακόλουθη σειρά προτεραιοτήτων: προϊόντα με βάση την ξυλεία, παράταση της διάρκειας χρήσης τους, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, παραγωγή βιοενέργειας και διάθεση των υπολειμμάτων.

ώστε να δώσουν προτεραιότητα σε επενδύσεις: για τον εκσυγχρονισμό των δασοκομικών τεχνολογιών· για τη βελτιστοποίηση της συμβολής του τομέα στη βιοοικονομία· για τη βελτίωση της ανθεκτικότητας στην αλλαγή του κλίματος και του δυναμικού μετριασμού της, καθώς και της περιβαλλοντικής αξίας των δασικών οικοσυστημάτων· για την επίτευξη των στόχων σχετικά με τη φύση και τη βιοποικιλότητα· για την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος· για τη διατήρηση των γενετικών πόρων· για την προστασία των δασών και τη σχετική πληροφόρηση· και για τη δημιουργία νέων δασικών εκτάσεων και γεωργοδασοκομικών συστημάτων.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν χρήση των κονδυλίων αγροτικής ανάπτυξης για να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα, να προαγάγουν τη διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και την ποιότητα ζωής και να παράσχουν συγκεκριμένα περιβαλλοντικά δημόσια αγαθά¹⁰, ώστε να συμβάλουν στην προώθηση της κοινωνικής αποστολής της αειφόρου διαχείρισης των δασών·
- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιολογήσουν και να βελτιώσουν τις επιπτώσεις των δασικών μέτρων στο πλαίσιο της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη·
- Στο πλαίσιο του στόχου της απλούστευσης που προβλέπει η δέσμη μέτρων για τον εκσυγχρονισμό των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, η Επιτροπή προτίθεται να εξετάσει τη συμπερίληψη των μεγάλων εταιρειών στο σύστημα απαλλαγής κατά κατηγορία και αναθεωρεί επί του παρόντος τους όρους για την απαλλαγή κατά κατηγορία στον τομέα της δασοκομίας¹¹·
- Με τη βοήθεια των κονδυλίων αγροτικής ανάπτυξης, τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να προσφέρουν στήριξη για: συστήματα παροχής συμβουλών σχετικά με τα δάση με σκοπό την ευαισθητοποίηση· κατάρτιση· και επικοινωνία μεταξύ των τοπικών ιδιοκτητών δασών και των αρχών·
- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να εκτιμήσουν καλύτερα τα οφέλη που προσφέρουν τα δάση στην κοινωνία και, μέσω της αειφόρου διαχείρισης των δασών, θα πρέπει να βρουν τη σωστή ισορροπία μεταξύ της παροχής των διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών.

3.3.2 Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των δασικών βιομηχανιών, της βιοενέργειας και της ευρύτερης πράσινης οικονομίας στην ΕΕ

Η ξυλεία αποτελεί φυσική, ανανεώσιμη, επαναχρησιμοποιήσιμη και ανακυκλώσιμη πρώτη ύλη. Εάν προέρχεται από δάση των οποίων η διαχείριση γίνεται με βάση την αρχή της αειφορίας και εάν η επεξεργασία και η χρήση της αποσκοπούν στην ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων για το κλίμα και το περιβάλλον παρέχοντας συγχρόνως μέσα διαβίωσης, μπορεί να συμβάλει στην αειφορία.

Συνολικά, το 58% της βιομάζας ξύλου που παράγεται στην ΕΕ μεταποιείται από δασικές βιομηχανίες της ΕΕ¹², ποσοστό το οποίο αντιπροσωπεύει το 7% περίπου του ΑΕΠ στον τομέα της μεταποίησης στην ΕΕ και σχεδόν 3,5 εκατομμύρια θέσεις απασχόλησης και το

¹⁰ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 7-8/2/2013 για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.

¹¹ Δεδομένου ότι ο δασικός τομέας δεν εμπίπτει στο παράρτημα Ι και στο άρθρο 42 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ, όλοι οι κανόνες ανταγωνισμού εφαρμόζονται πλήρως σε αυτόν.

¹² Βιομηχανία ξύλου, έπιπλα, παραγωγή και μετατροπή χαρτοπολυτού και χάρτου, εκτύπωση (τμήματα της NACE 16, 31, 17, 18.1). Καλύπτονται επίσης οι σχετικές πτυχές που αφορούν την υλοτόμηση (NACE 02.2).

οποίο συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ¹³. Ωστόσο, για να παραμείνει ανταγωνιστικός ο τομέας αυτός στο μέλλον, απαιτούνται νέες διαδικασίες και προϊόντα που θα εξασφαλίζουν αποδοτικότητα ενέργειας και πόρων και θα είναι φιλικά προς το περιβάλλον. Προηγμένα υλικά και χημικές ουσίες με βάση το ξύλο αναμένεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη βιοοικονομία της ΕΕ. Σε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής περιγράφονται οι επιμέρους τομείς των δασικών βιομηχανιών της ΕΕ και οι οικονομικές και τεχνολογικές τους προοπτικές και προσδιορίζονται οι σημαντικότερες προκλήσεις και τα διορθωτικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν (2013-20) για να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητά τους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το υπόλοιπο 42% χρησιμοποιείται για την παραγωγή ενέργειας, ποσοστό που αντιπροσωπεύει το 5% περίπου της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας στην ΕΕ. Σύμφωνα με τα Εθνικά Σχέδια δράσης για την Ανανεώσιμη Ενέργεια, η βιομάζα θα παραμείνει η κύρια ανανεώσιμη πηγή ενέργειας το 2020. Η Επιτροπή αξιολογεί επί του παρόντος κατά πόσον θα πρέπει να προταθούν πρόσθετα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων εναρμονισμένων κριτηρίων αειφορίας, για την αντιμετώπιση θεμάτων αειφορίας που σχετίζονται με τη χρήση στερεάς και αέριας βιομάζας για θέρμανση, ψύξη και ηλεκτρισμό.

Η δασική βιομάζα, καθώς και τα μη ξυλώδη δασικά προϊόντα, τα οποία προσελκύουν το αγοραστικό ενδιαφέρον, προσφέρουν επομένως ευκαιρίες δημιουργίας ή διατήρησης θέσεων εργασίας και διαφοροποίησης των εισοδημάτων σε μια πράσινη οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους εμπλεκόμενους φορείς, η Επιτροπή:

- θα διερευνήσει και θα προωθήσει την πληρέστερη χρησιμοποίηση της ξυλείας ως αειφόρου, ανανεώσιμης, φιλικής προς το κλίμα και το περιβάλλον πρώτης ύλης χωρίς να καταστρέφονται τα δάση και οι υπηρεσίες των δασικών οικοσυστημάτων· θα αξιολογήσει τα κλιματικά οφέλη από την υποκατάσταση υλικών και ενέργειας με δασική βιομάζα και με προϊόντα υλοτομίας, καθώς και τις επιπτώσεις της παροχής κινήτρων για χρήση της δασικής βιομάζας όσον αφορά τη δημιουργία στρεβλώσεων της αγοράς·
- θα αναπτύξει, έως το τέλος του 2014, αντικειμενικά, φιλόδοξα και αποδείξιμα κριτήρια αειφόρου διαχείρισης των δασών της ΕΕ, τα οποία θα μπορούν να εφαρμόζονται σε διάφορα πλαίσια πολιτικής ανεξαρτήτως της τελικής χρήσης της δασικής βιομάζας. Η Επιτροπή θα προτείνει κατάλληλα μέτρα·
- θα αξιολογήσει τις πιθανές διαθέσιμες ποσότητες ξυλείας και θα διευκολύνει την αύξηση της αειφορικής διακίνησης ξυλείας, θα εκπονήσει κατευθυντήριες γραμμές για ορθές πρακτικές προς αυτόν τον σκοπό και για την αρχή «της αλυσιδωτής χρήσης», καθώς και για διαδικασίες μεταποίησης που θα εξασφαλίζουν την αποδοτική χρήση της ενέργειας και των πόρων, ιδίως για τις δασικές βιομηχανίες, τις ΜΜΕ και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις·
- θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη της αγοράς και τη διεθνοποίηση των προϊόντων της δασικής βιομηχανίας της ΕΕ και θα βελτιώσει την τεχνογνωσία του τομέα, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις βιώσιμες κατασκευές και την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα έπιπλα·

¹³ «Μια ισχυρότερη ευρωπαϊκή βιομηχανία για την ανάπτυξη και την οικονομική ανάκαμψη» (COM (2012) 582 τελικό) και «Ολοκληρωμένη βιομηχανική πολιτική για την εποχή της παγκοσμιοποίησης» COM (2010) 614).

- θα διευκολύνει την πρόσβαση των προϊόντων και των πρώτων υλών της δασικής βιομηχανίας της ΕΕ σε αγορές τρίτων χωρών μέσω διμερών εμπορικών συμφωνιών, καθώς και μέσω της βελτίωσης της πληροφόρησης σχετικά με τους όρους εισαγωγής και τις εξαγωγές πρώτων υλών·
- θα στηρίζει την Τεχνολογική Πλατφόρμα του Δασικού Τομέα (ΤΠΔΤ) και θα ενθαρρύνει νέες πρωτοβουλίες, όπως συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, π.χ. στον τομέα βιο-βάσης, οι οποίες προωθούν την έρευνα και την καινοτομία για διάφορα προϊόντα και διαδικασίες με αποδοτική χρήση της ενέργειας και των πόρων·
- θα δρομολογήσει το 2014 μια σωρευτική εκτίμηση του κόστους της νομοθεσίας της ΕΕ που επηρεάζει τις αλυσίδες αξίας της δασικής βιομηχανίας. Τα αποτελέσματα θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν σε μια ευρύτερη ανάλυση των επιπτώσεων (συμπεριλαμβανομένων των δαπανών, των οφελών και της συνοχής) των πολιτικών και της νομοθεσίας.

3.3.3 Τα δάση σε ένα κλίμα που μεταβάλλεται

Τα δάση είναι ευάλωτα στην κλιματική αλλαγή. Είναι, επομένως, σημαντικό να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα και η ικανότητα προσαρμογής τους, μεταξύ άλλων μέσω της πρόληψης πυρκαγιών και άλλων μεθόδων προσαρμογής (π.χ. κατάλληλα είδη, ποικιλίες φυτών κ.λπ.).

Συγχρόνως, η διαχείριση των δασών μπορεί να μετριάσει την κλιματική αλλαγή εάν διατηρηθεί ή ενισχυθεί ο ρόλος των δασών ως αποθηκών στον κύκλο του άνθρακα ή εάν παρασχεθούν βιοϋλικά που μπορούν να ενεργήσουν ως προσωρινές αποθήκες άνθρακα ή ως «υποκατάστατα του άνθρακα», αντικαθιστώντας υλικά και καύσιμα με υψηλή ένταση άνθρακα. Πρόσφατα, η ΕΕ θέσπισε κανόνες για τη λογιστική, την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τον τομέα LULUCF¹⁴, βάσει των οποίων τα κράτη μέλη θα μπορούν, για παράδειγμα, να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα σχέδιά τους για την ενίσχυση των αποθηκών (άνθρακα) και τον περιορισμό των εκπομπών που σχετίζονται με τα δάση. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη έχουν επίσης αναλάβει δεσμεύσεις σχετικά με τον τομέα LULUCF, οι οποίες πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2020, τη 2η Περίοδο Δέσμευσης του Πρωτοκόλλου του Κιότο.

Τα δάση αμβλύνουν εξάλλου τις επιπτώσεις των ακραίων καιρικών φαινομένων μετριάζοντας τις θερμοκρασίες και μειώνοντας την ταχύτητα των ανέμων και την απορροή των υδάτων.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναφέρουν:

- πώς προτίθενται να αυξήσουν το δυναμικό μετριασμού των δασών μέσω αυξημένων απορροφήσεων και μειωμένων εκπομπών, συμπεριλαμβανομένης της αλυσιδωτής χρήσης ξυλείας, λαμβάνοντας υπόψη ότι το νέο υποπρόγραμμα LIFE+ για τη χρηματοδότηση της Δράσης για το Κλίμα και της Αγροτικής Ανάπτυξης μπορεί να προωθήσει και να υποστηρίξει νέες ή υφιστάμενες πρακτικές δασικής διαχείρισης οι οποίες περιορίζουν τις εκπομπές ή αυξάνουν την καθαρή βιολογική παραγωγικότητα (δηλαδή απορρόφηση CO₂), Τούτο θα πρέπει να γίνει έως τα μέσα του 2014 και στο πλαίσιο των πληροφοριών που θα υποβάλουν σχετικά με τις δράσεις στον τομέα της LULUCF,

¹⁴ Απόφαση αριθ. 529/2013/ΕΕ.

- πώς θα αυξήσουν την προσαρμοστικότητα και την ανθεκτικότητα των δασών, με βάση τις δράσεις που προτείνονται στη «Στρατηγική της ΕΕ για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή»¹⁵ και στην Πράσινη Βίβλο για την Προστασία των Δασών και τη σχετική πληροφόρηση, όπως η συμπλήρωση των κενών των γνώσεων και η ένταξη μέτρων προσαρμογής στις δασικές πολιτικές.

3.3.4 Προστασία των δασών και ενίσχυση των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων

Τα δασικά οικοσυστήματα προσφέρουν υπηρεσίες από τις οποίες εξαρτώνται οι αγροτικές και αστικές κοινότητες και φιλοξενούν ένα τεράστιο φάσμα βιοποικιλότητας. Οι πιέσεις που υφίστανται τα δάση, όπως η κατάτμηση των οικοτόπων, η εξάπλωση των χωροκατακτητικών ξένων ειδών, η κλιματική αλλαγή, η λειψυδρία, οι πυρκαγιές, οι καταγίδες και οι επιβλαβείς οργανισμοί, καθιστούν αναγκαία την ενίσχυση της προστασίας τους. Η ΕΕ έχει θεσπίσει κανόνες σχετικά με τη διακίνηση και την εμπορία ορισμένων φυτών, φυτικών προϊόντων και αντικειμένων που μπορούν να απειλήσουν την υγεία των φυτών.

Οι προσπάθειες για την προστασία πρέπει να αποσκοπούν στη διατήρηση, τη βελτίωση και την αποκατάσταση της ανθεκτικότητας και της πολυλειτουργικότητας των δασικών οικοσυστημάτων ως βασικό τμήμα της πράσινης υποδομής της ΕΕ, το οποίο παρέχει βασικές περιβαλλοντικές υπηρεσίες και πρώτες ύλες.

Πρέπει να δίνεται περισσότερη έμφαση στην πρόληψη των αρνητικών επιπτώσεων στα δάση παρά στον περιορισμό των ζημιών και την αποκατάσταση. Για να είναι σε θέση τα δάση να αντιδρούν στις μελλοντικές απειλές και τάσεις, πρέπει να ενισχυθεί η γενετική ποικιλομορφία και να προστατευτούν οι απειλούμενοι γενετικοί πόροι.

Τόσο η φύση όσο και οι επιπτώσεις ορισμένων απειλών έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, χρειάζεται να αναληφθεί δράση σε επίπεδο ΕΕ.

Τα Δασικά Διαχειριστικά Σχέδια (ΔΔΣ) ή ισοδύναμα μέσα που βασίζονται στις αρχές της αειφόρου διαχείρισης των δασών αποτελούν τα βασικά μέσα για την εξασφάλιση πολλαπλών αγαθών και υπηρεσιών με ισόρροπο τρόπο. Τα ΔΔΣ αποτελούν τον πυρήνα της Στρατηγικής της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 και της χρηματοδότησης της ΕΕ υπέρ της Αγροτικής Ανάπτυξης. Η στρατηγική περιλαμβάνει τα ΔΔΣ και προωθεί και υποστηρίζει τη χρήση τους.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

Τα κράτη μέλη:

- θα αναπτύξουν, με τη συνδρομή της Επιτροπής, ένα εννοιολογικό πλαίσιο για την εκτίμηση της αξίας των υπηρεσιών που προσφέρουν τα οικοσυστήματα, προωθώντας την ενσωμάτωσή τους σε λογιστικά συστήματα σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών έως το 2020. Θα βασισθούν στη Χαρτογράφηση και Εκτίμηση της κατάστασης των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους,

- θα πρέπει να διατηρήσουν και να ενισχύσουν τη δασική κάλυψη, ώστε να εξασφαλισθεί η προστασία του εδάφους, η ρύθμιση της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων με την ενσωμάτωση των αειφόρων δασοκομικών πρακτικών στο Πρόγραμμα Μέτρων των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών βάσει της οδηγίας για τη θέσπιση πλαισίου για τα ύδατα και στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης,

¹⁵ COM(2013) 216

- θα πρέπει να επιτύχουν σημαντική και μετρήσιμη βελτίωση της κατάστασης όσον αφορά τη διατήρηση των δασικών ειδών και οικοτόπων εφαρμόζοντας αυστηρά τη νομοθεσία της ΕΕ για τη φύση και μεριμνώντας ώστε τα εθνικά δασικά σχέδια να συμβάλλουν στην επαρκή διαχείριση του δικτύου Natura 2000 έως το 2020. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να στηριχθούν στον επικείμενο οδηγό για το δίκτυο Natura 2000 και τα δάση,
- θα εφαρμόσουν το στρατηγικό σχέδιο για τη βιοποικιλότητα 2011-2020 και θα επιτύχουν τους στόχους του Aichi που περιλαμβάνει το σχέδιο και οι οποίοι εγκρίθηκαν στο πλαίσιο της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλότητα, με βάση το επικείμενο κοινό πλαίσιο προτεραιοτήτων αποκατάστασης,
- θα πρέπει να ενισχύσουν τη διατήρηση των δασικών γενετικών πόρων (ποικιλομορφία δενδρωδών ειδών) και την ποικιλομορφία εντός ειδών και εντός πληθυσμών. Η Επιτροπή μπορεί να στηρίξει τις προσπάθειες αυτές, ιδίως μέσω του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης.

Η Επιτροπή:

- θα παρακολουθεί την πρόοδο των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή σχεδίων δασικής διαχείρισης ή ισοδύναμων μέσων και την ενσωμάτωση σε αυτά πτυχών σχετικών με τη βιοποικιλότητα, συμπεριλαμβανομένων των στόχων του δικτύου Natura 2000 για την προστασία της φύσης,
- θα πρέπει να ενισχύσει, από κοινού με τα κράτη μέλη, τους μηχανισμούς για την προστασία των δασών από επιβλαβείς οργανισμούς, αξιοποιώντας την αυξημένη συνεργασία με γειτονικές χώρες, την ενίσχυση της έρευνας και την πραγματοποιούμενη αναθεώρηση του Φυτοϋγειονομικού Καθεστώτος,
- θα αξιολογήσει τις επιπτώσεις και θα εξετάσει την πιθανή επέκταση της υποχρεωτικής εφαρμογής εντός της ΕΕ του διεθνούς προτύπου για φυτοϋγειονομικά μέτρα αριθ. 15 σχετικά με τα υλικά συσκευασίας από ξύλο,
- θα παράσχει συναφείς πληροφορίες και δεδομένα που διαθέτει στα μέρη της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης για να στηρίξει την υλοποίηση των σχεδίων δράσης τους για την προστασία των δασών και του εδάφους σε περιοχές που απειλούνται περισσότερο από την υποβάθμιση του εδάφους και την απερήμωση. Αυτό θα πραγματοποιηθεί ιδίως μέσω του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δεδομένων για τα Δάση (EFDAC) και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δεδομένων για το Έδαφος (ESDAC).

Βελτίωση της γνωστικής βάσης

3.3.5 Τι είδους δάση έχουμε και πώς μεταβάλλονται αυτά;

Είναι αναγκαίο να ενισχυθούν οι γνώσεις που διαθέτουμε σχετικά με τα δάση, ώστε να αποκτήσουμε καλύτερη αντίληψη των περίπλοκων περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει ο δασικός τομέας. Για τη χαρτογράφηση και την εκτίμηση της κατάστασης των δασικών οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που προσφέρουν, χρειάζεται να διαθέτουμε καλύτερες πληροφορίες σχετικά με τα δάση της ΕΕ. Οι συναφείς μεταβλητές και παράμετροι θα εναρμονισθούν σε επίπεδο ΕΕ με βάση, αφενός, τη συνεργασία μεταξύ διεθνών, πανευρωπαϊκών και εθνικών συστημάτων απόκτησης δεδομένων και, αφετέρου, λεπτομερή ανάλυση των προκλήσεων στην ΕΕ. Προγράμματα της ΕΕ, όπως το LIFE+, θα μπορούσαν να συμβάλουν στην κινητοποίηση των αναγκαίων πόρων.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει ένα σύστημα αυτοτελών ενοτήτων για την πληροφόρηση σχετικά με τα δάση, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη οι εργασίες για τη βιομάζα και τη βιοποικιλότητα.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη:

- θα συστήσουν το Σύστημα Πληροφοριών για τα Δάση της Ευρώπης συλλέγοντας εναρμονισμένες πληροφορίες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με την πολυλειτουργικότητα των δασών και των δασικών πόρων και ενσωματώνοντας διάφορα συστήματα πληροφοριών (π.χ. το EFFIS¹⁶) και πλατφόρμες δεδομένων (π.χ. το EFDAC¹⁷) σε ένα δυναμικό σύστημα αυτοτελών ενοτήτων που θα συνδυάζει δεδομένα και μοντέλα σε διάφορες εφαρμογές,
- θα ευθυγραμμίσουν τις πληροφορίες σχετικά με τα δάση στην ΕΕ ώστε, αφενός, να βασίζονται κατά κύριο λόγο σε δεδομένα που συλλέγονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με απαιτήσεις της ΕΕ σχετικά με την αρχιτεκτονική δεδομένων, όπως η οδηγία INSPIRE¹⁸, το SEIS¹⁹ και το Copernicus²⁰, και, αφετέρου, να ακολουθούν τις διεθνείς και περιφερειακές διεργασίες,
- θα προωθήσουν την περαιτέρω ανάπτυξη της βάσης δεδομένων της ΕΕ για το δασικό πολλαπλασιαστικό υλικό η οποία θα περιλαμβάνει υπερσυνδέσμους προς εθνικά μητρώα και χάρτες,
- θα βελτιώνουν, θα καθιστούν συγκρίσιμες και θα ανταλλάσσουν πληροφορίες για τα δάση και την παρακολούθηση των δασών, αξιοποιώντας επιτυχείς εμπειρίες, όπως το EFFIS, το σύστημα παρακολούθησης της υγείας των δασών, τις Στατιστικές για τη Δασοκομία της ΕΕ και το EFDAC.

Σε στενή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη, η Επιτροπή:

- θα αναπτύξει διάφορες αυτοτελείς ενότητες, π.χ. για τα δάση και τις φυσικές διαταραχές, όπως οι πυρκαγιές και οι επιβλαβείς οργανισμοί, τα δάση και τη βιοοικονομία, τα δάση και την κλιματική αλλαγή και τα δάση και τις οικοσυστημικές υπηρεσίες που θα μπορούσαν να συμβάλουν στις Στατιστικές για τη Δασοκομία και την Ολοκληρωμένη Περιβαλλοντική και Οικονομική Λογιστική για τα Δάση της ΕΕ.

3.3.6 Νέα και καινοτόμα δασοκομία και προϊόντα προστιθέμενης αξίας

Η ύπαρξη ενός συνεκτικού και φιλόδοξου ενωσιακού χώρου δασικής έρευνας είναι αναγκαία για την τόνωση της καινοτομίας σε ολόκληρο τον δασικό τομέα. Θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη ιδιαιτερότητες των δασών, όπως τα μακρά χρονικά πλαίσια.

Τα προγράμματα-πλαίσια της ΕΕ για την έρευνα και ανάπτυξη στηρίζουν τον δασικό τομέα. Ο δασικός τομέας κατέχει περισσότερο περίοπτη θέση στο 7ο Πρόγραμμα Πλαίσιο για την Έρευνα και στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», σύμφωνα με τη Στρατηγική για μια Βιοοικονομία για την Ευρώπη²¹. Ο στόχος είναι η ενίσχυση της βιωσιμότητας του κλάδου και η συμβολή του στην αγροτική οικονομία μέσω της αειφόρου διαχείρισης των δασών, η βελτίωση της ικανότητάς του να αντιμετωπίζει βιοτικές και αβιοτικές πιέσεις και η ανάπτυξη καλύτερων δασικών συστημάτων παραγωγής και προϊόντων.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

¹⁶ Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δασικές Πυρκαγιές.

¹⁷ Ευρωπαϊκό Κέντρο Δεδομένων για τα Δάση.

¹⁸ http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007L0002:EL:NOT#_blank.

¹⁹ Ενιαίο Σύστημα Πληροφοριών για το Περιβάλλον.

²⁰ Πρόγραμμα γεωσκόπησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

²¹ COM(2012) 60.

- Η Επιτροπή θα συνδράμει τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη ώστε να μεταφέρουν τεχνολογικές και επιστημονικές γνώσεις στις δασοκομικές πρακτικές και την αγορά, ιδίως μέσω του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» και της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας στηρίζοντας την ανάπτυξη νέων προϊόντων με υψηλότερη προστιθέμενη αξία.
- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργασθούν στον τομέα της προηγμένης έρευνας και των εργαλείων μοντελοποίησης, ώστε να καλυφθούν τα κενά δεδομένων και γνώσεων με στόχο την καλύτερη κατανόηση των σύνθετων θεμάτων που αφορούν τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές αλλαγές σχετικά με τα δάση (π.χ. για τον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών ορίων).
- Η Μόνιμη Επιτροπή Γεωργικής Έρευνας (ΜΕΓΕ) θα χρησιμοποιηθεί για την ενίσχυση του συντονισμού των εργασιών σχετικά με την έρευνα και την καινοτομία μεταξύ της ΕΕ, των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων μερών.
- Η Επιτροπή θα εξασφαλίζει τη διάδοση των αποτελεσμάτων και των ορθών πρακτικών μέσω της δομής διακυβέρνησης της ΕΕ για τα δάση και άλλων σχετικών φόρουμ.

Προώθηση του συντονισμού και της επικοινωνίας

3.3.7 Συνεργασία για τη συνεκτική διαχείριση και την καλύτερη κατανόηση των δασών μας

Διάφορες διατομεακές πολιτικές αφορούν τα δάση, και οι στόχοι τους μερικές φορές διαφέρουν. Ο συντονισμός, η συνεργασία και η επικοινωνία είναι, επομένως, ουσιαστικές προϋποθέσεις για την εξασφάλιση συνοχής και συνέπειας μεταξύ των πολιτικών.

Διάφορες εναλλακτικές δυνατότητες για τη βελτίωση του συντονισμού και της εφαρμογής συζητήθηκαν με τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης οδηγίας-πλαισίου σχετικά με την αειφόρο διαχείριση των δασών. Ωστόσο, δεν επιτεύχθηκε συναίνεση για προσέγγιση πέραν της εθελοντικής. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να βελτιωθούν οι δεσμοί με τις πολιτικές που σχετίζονται με τα δάση.

Η ισχύουσα δομή διακυβέρνησης της ΕΕ για τα δάση²² βασίζεται στη Μόνιμη Δασική Επιτροπή (ΜΔΕ)²³. Η ΜΔΕ θα πρέπει να παραμείνει το βήμα για τη συζήτηση όλων των θεμάτων που αφορούν τα δάση, μεριμνώντας για τον συντονισμό και τη συνοχή των σχετικών πολιτικών. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να γίνουν βελτιώσεις ώστε να εξασφαλισθεί ότι η ΜΔΕ θα ανταποκρίνεται στις συμβολές που θα κάνουν άλλες πολιτικές. Η ΜΔΕ συνεργάστηκε με τη Συμβουλευτική Ομάδα Δασοκομίας και Φελλού, την Επιτροπή Οικοτόπων και την Ομάδα Εμπειρογνομόνων για τη διαχείριση του Natura 2000 για να καταρτίσουν από κοινού οδηγό για το δίκτυο Natura 2000 και τα δάση – η συνεργασία αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως βέλτιστη πρακτική. Επίσης, μεγαλύτερη έμφαση θα μπορούσε να δοθεί στον ρόλο της ΜΔΕ στη διατήρηση της πολυλειτουργικότητας των δασών.

Η Συμβουλευτική Ομάδα Δασοκομίας και Φελλού²⁴ θα παραμείνει η κύρια πολυσυμμετοχική πλατφόρμα για τη συζήτηση θεμάτων που συνδέονται με τη δασοκομία και την αειφόρο διαχείριση των δασών, ενώ η Συμβουλευτική Επιτροπή Δασικών Βιομηχανιών²⁵ θα παραμείνει η κύρια πλατφόρμα για θέματα που συνδέονται με τις βιομηχανικές αλυσίδες αξίας.

²² Περιγράφεται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

²³ Απόφαση 89/367/ΕΟΚ του Συμβουλίου.

²⁴ Απόφαση 2004/391/ΕΚ της Επιτροπής.

²⁵ Απόφαση 97/837/ΕΚ της Επιτροπής.

Αυτές οι τρεις πλατφόρμες θα πρέπει να αποτελέσουν τους ακρογωνιαίους λίθους για τη χάραξη και την παρακολούθηση της νέας στρατηγικής.

Η επικοινωνία αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση για τον τομέα, δεδομένου ότι το ευρύ κοινό γενικά δεν έχει επίγνωση της σημασίας της αιφόρου διαχείρισης των δασών ή των διαφόρων τρόπων με τους οποίους ο δασικός τομέας συμβάλλει στην πράσινη οικονομία.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

- Η Επιτροπή θα μεριμνήσει ώστε το έργο της Μόνιμης Δασικής Επιτροπής να στηρίζεται στις άλλες πολιτικές της ΕΕ που αφορούν τα δάση και τον δασικό τομέα, διασφαλίζοντας ότι η διαχείριση των δασών στην ΕΕ θα παραμείνει πολυλειτουργική·

- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα διερευνήσουν διάφορες εναλλακτικές δυνατότητες για να βελτιωθεί ο συντονισμός της αιφόρου διαχείρισης των δασών, να εναρμονισθούν οι πληροφορίες για τα δάση και να αναπτυχθεί συνεργασία με τα κράτη μέλη καθώς και μεταξύ τους·

- Η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δασικών Υπηρεσιών (Εθνικές Απογραφές Δασών – ΕΑΔ) για την ανάπτυξη εναρμονισμένων κριτηρίων για τα δεδομένα ΕΑΔ. Συμπληρωματικές εργασίες προγραμματίζονται μέσω δράσεων COST και ερευνητικών προγραμμάτων·

- Τα κράτη μέλη θα πρέπει να βελτιώσουν την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα δάση και την ξυλεία, και να αξιοποιήσουν την επικοινωνιακή στρατηγική της ΕΕ για τα δάση που έχει αναπτύξει η ΜΔΕ²⁶.

- Η Επιτροπή θα αξιολογήσει περαιτέρω πώς οι πολίτες αντιλαμβάνονται τα δάση (μέσω έρευνας του Ευρωβαρομέτρου που θα διεξαχθεί έως το 2015).

3.3.8 Τα δάση από μια παγκόσμια προοπτική

Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, η προσοχή εστιάζεται στις διαπραγματεύσεις που διεξάγονται για τη θέσπιση νομικά δεσμευτικής συμφωνίας για τα δάση, στις οποίες πρωτοστατεί η ΕΕ. Μέσω της συμφωνίας αυτής, η ΕΕ αποσκοπεί στη βελτίωση της αιφόρου διαχείρισης των δασών σε ολόκληρη την περιοχή. Η νέα στρατηγική αποτελεί κατάλληλο μέσο για την εφαρμογή της συμφωνίας.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η ΕΕ διαδραματίζει πρωταγωνιστικό ρόλο στις προσπάθειες για την καταπολέμηση της αποδάσωσης και της υποβάθμισης των δασών. Προωθεί την αιφόρο διαχείριση των δασών ως μέσο για την προστασία της βιοποικιλότητας, την καταπολέμηση της απερίημωσης και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, εξασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα δασικά οικοσυστήματα θα παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες. Με τον τρόπο αυτό, συμβάλλει στην αιφόρο ανάπτυξη και στην εξάλειψη της φτώχειας. Το σχέδιο δράσης REDD+, το πρόγραμμα FLEGT²⁷ και ο κανονισμός της ΕΕ για την ξυλεία²⁸ αποσκοπούν στην επίτευξη των στόχων αυτών. Η Επιτροπή θα επανεξετάσει έως το 2015 τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα του κανονισμού της ΕΕ για την ξυλεία.

Η στρατηγική αυτή έχει στόχο να εξασφαλίζει τη συνοχή μεταξύ των πολιτικών, των στόχων και των δεσμεύσεων της ΕΕ και των κρατών μελών για τα θέματα που αφορούν τα δάση σε

²⁶ <http://ec.europa.eu/agriculture/fore/publi/>

²⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2173/2005 περί δημιουργίας εθελοντικού συστήματος αδειών FLEGT για τις εισαγωγές ξυλείας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

²⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 995/2010.

διεθνές επίπεδο. Υποστηρίζει την ΕΕ και τα κράτη μέλη διατυπώνοντας σαφείς και συνεκτικούς στόχους.

Στρατηγικοί προσανατολισμοί:

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη:

- θα εξασφαλίσουν συνοχή μεταξύ των πολιτικών και των δεσμεύσεων της ΕΕ και των κρατών μελών και των δεσμεύσεων για θέματα που αφορούν τα δάση σε διεθνές επίπεδο,
- θα προωθήσουν την αειφόρο διαχείριση των δασών στην Ευρώπη και παγκοσμίως, καθώς και τον ρόλο των δασών στη μετάβαση προς μια πράσινη οικονομία στο πλαίσιο της συνεργασίας για την ανάπτυξη της ΕΕ και της εξωτερικής της δράσης,
- θα προσφέρουν συνεχή στήριξη στις προσπάθειες που καταβάλλονται σε παγκόσμιο επίπεδο για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας μέσω του Σχεδίου Δράσης FLEGT,
- θα στηρίζουν μέσω του REDD+ τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι αναπτυσσόμενες χώρες για να βελτιώσουν τις πολιτικές και τις ρυθμίσεις τους στον δασικό τομέα, να ενισχύσουν τη διακυβέρνηση στον τομέα αυτόν, να εκτιμήσουν και να παρακολουθούν τα δασικά οικοσυστήματα και να αντιμετωπίσουν τα αίτια της αποδάσωσης και της υποβάθμισης των δασών.

Η Επιτροπή:

- θα εκτιμήσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της κατανάλωσης από την ΕΕ προϊόντων και πρώτων υλών που ενδέχεται να συμβάλουν στην αποδάσωση και την υποβάθμιση των δασών εκτός της ΕΕ. Εάν κριθεί σκόπιμο, η Επιτροπή θα εξετάσει επιλογές πολιτικής για τον περιορισμό των επιπτώσεων αυτών, συμπεριλαμβανομένης της εκπόνησης σχεδίου δράσης της ΕΕ σχετικά με την αποδάσωση και την υποβάθμιση των δασών. Θα το πράξει αυτό σύμφωνα με το 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον της ΕΕ.

4 ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΕ ΔΡΑΣΗ: ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΑΣΙΚΟ ΤΟΜΕΑ ΜΑΣ

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, θα εξασφαλίσουν την εφαρμογή και την παρακολούθηση της στρατηγικής, δίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών.

Για να καθορίσει ορόσημα για την επίτευξη των δασικών στόχων με χρονικό ορίζοντα το 2020 και για να λάβει υπόψη τις στρατηγικές προτεραιότητες των δράσεων στη δασική πολιτική και τις πολιτικές που αφορούν τα δάση, η Επιτροπή θα συνεργασθεί με τη Μόνιμη Δασική Επιτροπή για να ενισχύσει τους δεσμούς με τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ. Όποτε κρίνεται σκόπιμο, η Επιτροπή θα συνεργάζεται με άλλες επιτροπές και φόρα. Δεδομένης της σημασίας των κονδυλίων της ΕΕ για τα δάση και τον δασικό τομέα, υπάρχει ανάγκη να βελτιωθεί η ποιότητα των συζητήσεων που διεξάγονται σε επίπεδο ΕΕ.

Θα προσδιορισθούν και άλλοι τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη θα πρέπει να πραγματοποιήσουν περαιτέρω πρόοδο, όπως η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, η καταπολέμηση των επιβλαβών οργανισμών και των ασθενειών, η προώθηση της αειφόρου παραγωγής ξυλείας και της περιφερειακής/διαπεριφερειακής συνεργασίας.

Η ΕΕ χορηγεί ήδη σημαντικά κονδύλια για τα δάση και τον δασικό τομέα. Τα μέτρα στον τομέα της δασοκομίας βάσει του κανονισμού για την αγροτική ανάπτυξη αποτελούν τον κορμό της χρηματοδότησης στο πλαίσιο της στρατηγικής (90% της συνολικής χρηματοδότησης της ΕΕ για τη δασοκομία). Σύμφωνα με τα επικαιροποιημένα σχέδια, 5,4 δισεκατ. ευρώ από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο για την Αγροτική Ανάπτυξη προορίζονται για μέτρα στον τομέα της δασοκομίας την περίοδο 2007-2013. Για την περίοδο 2014-2020, θα μπορούσε να αναμένεται επίπεδο δαπανών παρόμοιο με αυτό της τρέχουσας περιόδου, αν και αυτό θα εξαρτηθεί από τα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης των κρατών μελών. Οι δαπάνες αυτές θα πρέπει να διατεθούν για την προώθηση των στόχων της εν λόγω στρατηγικής, και ιδίως για να εξασφαλισθεί ότι η διαχείριση των δασών της ΕΕ πραγματοποιείται αποδεδειγμένα σύμφωνα με τις αρχές της αειφόρου δασικής διαχείρισης. Το πρόγραμμα LIFE+ στηρίζει τη διαφύλαξη της φύσης, την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, και την ανταπόκριση στις ανάγκες πληροφόρησης και προστασίας, τα δε διαρθρωτικά ταμεία στηρίζουν έργα συνοχής, ενώ το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» στηρίζει ενέργειες έρευνας και καινοτομίας, μεταξύ των οποίων η σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στις βιομηχανίες βιο-βάσης. Οι πολιτικές για την ανάπτυξη και την αλλαγή του κλίματος παρέχουν επίσης χρηματοδότηση σε τρίτες χώρες, ιδίως μέσω των αναπτυξιακών κονδυλίων της ΕΕ, του REDD+ και του FLEGT. Ο εξορθολογισμός των διαθέσιμων πόρων και η βελτίωση του συντονισμού μεταξύ της χρηματοδότησης που χορηγείται από την ΕΕ και αυτής που χορηγείται από τα κράτη μέλη μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη εφαρμογή της στρατηγικής.

5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μια στρατηγική για τα δάση και τον δασικό τομέα είναι αναγκαία καθώς η ΕΕ δεν διαθέτει κοινή δασική πολιτική ή ένα πλαίσιο κατευθύνσεων για θέματα σχετικά με τα δάση. Δεδομένου ότι όλο και περισσότερες πολιτικές της ΕΕ έχουν όλο και μεγαλύτερο αντίκτυπο στα δάση, υπάρχει ανάγκη συντονισμού των τομεακών πολιτικών. Χρειάζεται επίσης να συμφωνηθεί μια ολιστική στρατηγική θεώρηση για τα δασικά θέματα και να εξασφαλισθεί ότι οι συνδεδεμένες πολιτικές της ΕΕ θα λαμβάνονται πλήρως υπόψη στο πλαίσιο των εθνικών δασικών πολιτικών. Με τον τρόπο αυτό, θα ενισχυθεί η ικανότητα των δασών και του δασικού τομέα να ανταποκρίνονται στις εξελίξεις σε διάφορους τομείς πολιτικής.

Η παρούσα στρατηγική έχει σκοπό να θέσει τα δάση και τον δασικό τομέα στο επίκεντρο της πορείας προς μια πράσινη οικονομία και να εκτιμήσει τα οφέλη που μπορούν να προσφέρουν τα δάση με βιώσιμο τρόπο, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία τους. Για να επιτευχθεί αυτό, είναι αναγκαία η δέσμευση και η πολιτική στήριξη όλων των εμπλεκόμενων μερών.

Έως το 2018, θα πραγματοποιηθεί επισκόπηση της κατάστασης για να αξιολογηθεί η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή της στρατηγικής.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλούνται να εγκρίνουν την παρούσα στρατηγική και να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με την εφαρμογή της.